Lieta Nr.A420407811
A01318-12/7

S P R I E D U M S
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2012.gada 30.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Juškeviča,

ar tulci A.Kvjatkovsku

piedaloties pieteicējai *V.A.* un pieteicējas juridiskās palīdzības sniedzējam *A.V.*, atbildētājas Rīgas pašvaldības pusē pieaicinātas iestādes – Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta pārstāvei *A.Š.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *V.A.* pieteikuma par Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta 2010.gada 23.decembra lēmuma Nr.DMV-10-20442-ap atcelšanu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] 2005.gada 26.jūlijā *V.A.* ar dēlu *J.A.* un māti *Ņ.A.* tika reģistrēta palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai sociālajās dzīvojamās mājās 13.reģistrā (turpmāk – 13.reģistrs) no 2005.gada 28.aprīļa.

2009.gada 8.aprīlī reģistrā tika iekļauta arī *V.A.* meita *A.I.* no 2009.gada 12.marta.

[2] Rīgas domes Mājokļu un vides departaments ar 2010.gada 23.decembra lēmumu Nr.DMV-10-20442-ap (turpmāk – Lēmums) atstāja negrozītu Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes komisijas personu reģistrācijai palīdzības saņemšanai un izslēgšanai no palīdzības reģistra (turpmāk arī – Komisija) 2010.gada 3.novembra lēmumu (turpmāk – Sākotnējais lēmums), ar kuru *V.A.* ar bērniem izslēgta no 13.reģistra. Reģistra lietu tika nolemts noformēt uz *Ņ.A.* vārda.

Lēmums pamatots ar apstākļiem, ka pieteicēja nelieto dzīvojamo telpu */adrese/* (turpmāk – Dzīvoklis). Tādējādi saskaņā ar likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 10.panta pirmās daļas 2.punktu, pieteicēja ar bērniem ir izslēdzama no palīdzības reģistra, jo zuduši apstākļi, kuri bija par pamatu šīs personas reģistrēšanai attiecīgās palīdzības saņemšanai.

[3] *V.A.* (turpmāk – pieteicēja) iesniedza pieteikumu tiesā, lūdzot atcelt Lēmumu.

Pieteicēja norāda, ka viņai bija izveidojies parāds par dzīvojamo telpu īri un komunālajiem pakalpojumiem, jo Rīgas Sociālais dienests nesniedza savlaicīgu sociālo palīdzību. Parādu dēļ Dzīvokļa īpašnieks ar viltu un draudiem panāca, lai viņa ar ģimeni pamestu Dzīvokli. Tā kā pieteicējai ir spēkā esošs īres līgums, līdz ko parādi būs nokārtoti, pieteicēja ar bērniem un māti atgriezīsies Dzīvoklī.

Tāpat pieteicēja norāda, ka apstākļi attiecībā uz viņas ģimeni, tās skaitlisko sastāvu, materiālo stāvokli un deklarēto dzīvesvietu, kuru lietot ir tiesisks pamats, nav mainījušies kopš 2009.gada 8.aprīļa, kad Komisija pieņēma lēmumu iekļaut 13.reģistrā viņas meitu *A.I.*.

[4] Rīgas domes Mājokļu un vides departaments (turpmāk arī – atbildētājs jeb Departaments) tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumā ietverto prasījumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem apsvērumiem, papildus norādot, ka pieteicēja savos iesniegumos apstiprina, ka viņas ģimene vairs nelieto Dzīvokli.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja un sniedza paskaidrojumu, balstoties uz pieteikumā minētajiem apsvērumiem.

Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina un, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā minētajiem apsvērumiem, lūdza to noraidīt.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi lietas materiālus kopsakarā ar procesa dalībnieku paskaidrojumiem, lietā esošajiem pierādījumiem un tiesību normām, tiesa secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Tiesa atkārtoti nenorāda sprieduma aprakstošajā daļā konstatētos faktiskos apstākļus.

[8] Lietā izšķirams jautājums, vai pieteicēja ar bērniem tika pamatoti izslēgta no 13.reģistra.

Lēmums pamatots ar likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 10.panta pirmās daļas 2.punktu, kas noteic, ka persona tiek izslēgta no palīdzības reģistra, jo zuduši apstākļi, kuri bija par pamatu šīs personas reģistrēšanai attiecīgās palīdzības saņemšanai.

Līdz ar to tiesa sākotnēji pārbaudīs, kādi apstākļi bija par pamatu pieteicējas reģistrēšanai 13.reģistrā.

[9] Tiesa konstatē, ka pieteicēja ar dēlu un māti tika reģistrēta 13.reģistrā no 2005.gada 28.aprīļa, pamatojoties uz likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 5.pantu un Rīgas domes 1998.gada 8.decembra saistošo noteikumu Nr.23 „Noteikumi par dzīvokļiem sociālajās dzīvojamās mājās Rīgā" 2.1.2.apakšpunktu (turpmāk – Saistosie noteikumi Nr.23) (*lietas 54.lapa*). Pieteicējas meita reģistrēta no 2009.gada 12.marta, pamatojoties uz likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 5.pantu (*lietas 10.lapa*).

Likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 5.pants satur piecas daļas, bet lēmumā nav norādīta konkrēta piemērotā norma.

Šā likuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka sociālo dzīvokli ir tiesības īrēt personai (ģimenei), kura ir sociāli maznodrošināta (trūcīga) vai sociāli mazaizsargāta un uz kuru ir attiecināms viens no šādiem nosacījumiem: 1) attiecībā uz to ir stājies likumīgā spēkā tiesas spriedums par izlikšanu no dzīvojamās telpas saskaņā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 29.panta pirmās daļas 2.punktu; 2) tā īrē pašvaldības īpašumā esošu dzīvokli un ir izteikusi vēlēšanos īrēt sociālo dzīvokli; 3) persona ir bārenis un nav nodrošināta ar dzīvojamo telpu.

No lietas apstākļiem izriet, ka pieteicēja nav izlikta no dzīvojamās telpas, pieteicēja neīrē pašvaldības īpašumā esošu dzīvokli (šādam dzīvoklim būtu iespējams noteikt sociālā dzīvokļa statusu) un nav bārene, līdz ar to tiesa secina, ka minētā norma lietā nav piemērojama.

Likuma 5.panta otrā daļa noteic, ka persona (ģimene) ir sociāli maznodrošināta (trūcīga), ja tā atzīta par tādu saskaņā ar likumu „Par sociālo palīdzību", bet trešā daļa

attiecas uz sociāli mazaizsargātāms personām. Lietā nav strīda, ka pieteicēja reģistrēta palīdzības saņemšanai, jo bija likumā noteiktā kārtībā atzīta par sociāli maznodrošinātu. Proti, šajā gadījumā ir piemērota likuma 5.panta otrā daļa.

Likuma 5.panta ceturtā daļa noteic, ka pašvaldība var noteikt atvieglotus nosacījumus personas (ģimenes) atzīšanai par tiesīgu īrēt sociālo dzīvokli, bet piektā daļa noteic, ka persona (ģimene) zaudē tiesības īrēt sociālo dzīvokli, ja tā vairs neatbilst šā panta nosacījumiem.

Lēmums pamatots arī ar Saistošo noteikumu Nr.23 2.1.2.apakšpunktu, kas noteic, ka tiesības īrēt dzīvokļus sociālās dzīvojamās mājās Rīgā ir personai (ģimenei), kura ir sociāli maznodrošināta (trūcīga) vai sociāli mazaizsargāta, ja persona (ģimene) īrē pašvaldības īpašumā vai privātīpašumā esošu dzīvokli un ir izteikusi vēlēšanos īrēt sociālo dzīvokli.

No minētajām normām secināms, ka par pamatu pieteicējas reģistrēšanai 13.reģistrā bija trīs apstākļi:

1) persona (pieteicēja) atzīta par sociāli maznodrošinātu (trūcīgu),
2) īrē privātīpašumā esošu dzīvokli,
3) ir izteikusi vēlēšanos īrēt sociālo dzīvokli.

Lietā nav strīda, ka pieteicēja ir izteikusi vēlēšanos īrēt sociālo dzīvokli, tapēc tiesa turpmāk pārbaudīs, vai konkrētajā gadījumā ir zudis kāds no pirmajiem diviem tiesiskajiem apstākļiem.

[10] Tiesa konstatē, ka Rīgas Sociālais dienests 2010.gada 11.novembrī ir izsniedzis izziņu, kas apliecina, ka pieteicējai ar bērniem ir piešķirts maznodrošinātas ģimenes statuss no 2010.gada 1.oktobra līdz 2011.gada 31.martam (*lietas 25.lapa*). Līdz ar to secināms, ka pieteicēja atbilst pirmajam kritērijam.

Saskaņā ar likumu „Par dzīvojamo telpu īri" 2.panta pirmās daļas 1.teikumu dzīvojamās telpas īre ir dzīvojamās telpas lietošanas tiesību nodošana citai personai par maksu.

Lietā atrodas Izīrētāja un pieteicējas starpā noslēgts 2008.gada 1.jūlija Dzīvojamās telpas īres līgums, kas ir spēkā līdz 2012.gada 31.decembrim (*lietas 26.-32.lapa*), Rīgas Austrumu izpilddirekcijas izziņas, kurās apliecināts, ka pieteicējas un bērnu dzīvesvieta deklarēta Dzīvoklī (*lietas 50.-52.lapa*), ka arī Dzīvesvietas izziņa 22-dz, kas apstiprina, ka Dzīvoklī pierakstīta pieteicēja ar bērniem (*lietas 53.lapa*).

No minētajiem dokumentiem secināms, ka pieteicēja īrē privātīpašumā esošu dzīvokli. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicēja formāli atbilst arī otrajam kritērijam.

[11] Pārsūdzētais Lēmums pamatots ar apstākli, ka pieteicēja vairs nelieto konkrēto Dzīvokli.

Tiesa piekrīt, ka pieteicējas ģimenes reģistrācija 13.reģistrā bija saistīta ar Dzīvokļa lietošanu, taču apstāklis, ka pieteicēja uz Lēmuma pieņemšanas brīdi dzīvokli faktiski nelietoja, nevar būt par pamatu pieteicējas un viņas bērnu izslēgšanai no 13.reģistra.

Pirmkārt, jāņem vērā pieteicējas norādītie apstākļi, ka pieteicēja ar māti un bērniem nelieto Dzīvokli izīrētāja draudu dēļ. Tiesa tic, ka pieteicēja ar māti un bērniem nav atstājusi Dzīvokli savas gribas iespaidā, jo maz ticams, ka pieteicējas māte vēlētos labprātāk dzīvot patversmē nekā Dzīvoklī. Savukārt apstāklis, ka pieteicēja ar bērniem ir atradusi pagaidu risinājumu, īslaicīgi lietojot citas dzīvojamās telpas, nevis uzturoties patversmē, nenozīmē, ka pieteicējas sadzīves apstākļi ir uzlabojušies vai ka ģimene būtu labprātīgi atdalījusies. Tiesa ņem vērā, ka pieteicējai ir spēkā esošs īres līgums un pieteicējai vēl ir iespējams izmantot tiesiskus līdzekļus, lai risinātu jautājumu par Dzīvokļa faktisku lietošanu un varētu kopā ar bērniem un māti atgriezties Dzīvoklī.

Otrkārt, tiesa norāda, ka izslēgt no reģistra pieteicējas ģimeni var tikai tad, ja ir

konstatējami tādi faktiskie apstākļi, kuri ir paredzēti materiālo tiesību normās.

Konkrētajā gadījumā tiesību normas, uz kuru pamata pieteicēja ar ģimeni tika reģistrēta palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājuma risināšanā, nenoteica, ka 13.reģistrā tiek reģistrētas tikai kādu konkrētu dzīvokļu īrnieki vai lietotāji (piemēram, kā tas attiecas uz denacionalizēto namu īrniekiem, kuriem jālieto konkrētas telpas).

Atbilstoši Saistošo noteikumu Nr.23 2.1.2.apakšpunktam pieteicējai ir jāīrē pašvaldības īpašumā vai privātīpašumā esošs dzīvoklis. Šā kritērija neizpilde būtu konstatējama, piemēram, ja pieteicēja lietotu savā privātīpašumā esošu dzīvokli.

Kopumā tiesa secina, ka pārsūdzētajā Lēmumā nav vērtēti tādi faktiskie apstākļi, no kuriem būtu secināms, ka pieteicējas sadzīves apstākļi ir uzlabojušies un viņai vairs nav nepieciešama palīdzība.

[12] Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka saskaņā ar šobrīd spēkā esošajām normām pieteicējai nav tiesību uz labvēlīga administratīva akta izdošanu, jo pieteicēja neatbilst Rīgas domes 2010.gada 15.jūnija saistošo noteikumu Nr.80 „Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.80) 66.punktā noteiktajiem kritērijiem.

Tiesa minētajam atbildētājas argumentam piekrīt. Saistošie noteikumi Nr.23 zaudēja spēku 2005.gada 27.jūlijā, bet kopš 2007.gada 13.decembra maznodrošinātas personas, kuras īrē privātīpašumā esošu dzīvokli, vairs nav to personu kategoriju lokā, kurām tiek piedāvāta palīdzība. Šobrīd Rīgas pašvaldība ir noteikusi citas sociāli vēl mazākaizsargātu personu kategorijas, kuras reģistrējamas 13.reģistrā.

Vienlaikus jāņem vērā, ka no Latvijas Republikas Satversmes 1.pantā ietvertā demokrātiskās republikas jēdziena izriet valsts pienākums savā darbībā ievērot tiesiskas valsts pamatprincipus, tostarp tiesiskās paļāvības principu. Tiesiskās paļāvības princips neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu. Grozot tiesisko regulējumu, valstij ir jāņem vērā tās tiesības, uz kuru saglabāšanu vai īstenošanu personai var būt izveidojusies paļāvība. Tiesiskās paļāvības princips prasa, lai valsts, mainot normatīvo regulējumu, ievērotu saprātīgu līdzsvaru starp personas paļāvību un tām interesēm, kuru nodrošināšanas labad regulējums tiek mainīts (*sk. Satversmes tiesas 2010.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr.2010-25-01 4.punktu*). Minētā atziņa attiecināma arī uz pašvaldības normatīvā regulējuma maiņu.

Arī tiesu judikatūrā atzīts, ka sociālo tiesību jomā tiesiskās situācijas maiņa neietekmē tiesības, kuras personai bija brīdī, kad viņa ar iesniegumu par labuma saņemšanu vērsās iestādē *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-430/2007 21.punktu).*

Atbilstoši šobrīd spēkā esošo Saistošo noteikumu Nr.80 101.punkta pirmajam teikumam uz personām, kuras reģistrētas palīdzības saņemšanai līdz noteikumu spēkā stāšanās dienai, attiecināmi nosacījumi, kuri bija spēkā reģistrācijas brīdī. Tādējādi ar minēto normu tiek ievērots tiesiskās paļāvības princips. Proti, ja arī jaunā tiesību norma vairs neparedz kādu konkrētu palīdzības veidu, bet persona ir reģistrēta šīs palīdzības saņemšanai uz spēku zaudējušas tiesību normas pamata – pašvaldība garantē personai tiesības saņemt palīdzību, saglabājot reģistrāciju palīdzības saņemšanai. Tādā veidā pašvaldība aizsargā personas tiesisko paļāvību, ka tās reģistrācija palīdzības saņemšanas reģistrā agrāk vai vēlāk dos iespēju personai saņemt tai apsolīto palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

Līdz ar to tiesa vēlreiz norāda, ka izslēgšana no palīdzības reģistra dzīvokļa jautājumu risināšanā ir iespējama tikai tad, ja ir zuduši tie faktiskie apstākļi, kas bija par pamatu personu reģistrēt šādas palīdzības saņemšanai.

[13] Ievērojot to, ka atbildētāja kļūdaini konstatēja, ka ir zuduši apstākļi, kuri bija par pamatu pieteicējas reģistrēšanai 13.reģistrā, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais

Lēmums nav tiesisks administratīvais akts un ir atceļams.

Līdz ar šā Lēmuma atcelšanu atjaunojas iepriekšējā situācija un pieteicējai ar bērniem tiek saglabāta reģistrācija 13.reģistrā ņemot vērā tiesvedības laikā notikušās izmaiņas 13.reģistrā reģistrēto personu secībā.

[14] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas bijis atbrīvots un pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, valsts nodevu piespriež no atbildētāja.

Tā kā *V.A.* ar tiesneses 2011.gada 14.janvāra lēmumu bija atbrīvota no valsts nodevas samaksas, tad valsts nodeva piespriežama no Rīgas pilsētas pašvaldības.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, 246. – 251. un 253.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

apmierināt *V.A.* pieteikumu.

Atcelt Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta 2010.gada 23.decembra lēmumu Nr.DMV-10-20442-ap ar tā pieņemšanas dienu.

Uzlikt par pienākumu Rīgas domes Mājokļu un vides departamentam atjaunot *V.A.* ar dēla *J.A.* un meitas *A.I.* reģistrāciju 13.reģistrā ar reģistrācijas kārtas numuru, kāds tas būtu šobrīd, ja *V.A.* ar bērniem nebūtu izslēgta no 13.reģistra.

Uzlikt par pienākumu Rīgas pilsētas pašvaldībai iemaksāt valsts budžetā valsts nodevu 20 (divdesmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Juškeviča